

İŞ KANUNUNDA İDARİ PARA CEZALARI

Dr. Muzaffer KOÇ*

I. GİRİŞ

İş Kanunu'nun "İdari Ceza Hükümleri" başlıklı "Sekizinci Bölüm"ünde idari para cezaları düzenlenmiştir. Söz konusu bölüm 98-108 maddeleri kapsamaktadır. Bu yazıda idari para cezalarının uygulanması ele alınacaktır.

II. PARA CEZASI KAVRAMI VE PARA CEZASININ ÇEŞİTLERİ

A. Para Cezası Kavramı

Devlet, öncelikle çalışma düzeninin bozulmamasını, ancak bozulması halinde, onu bozanları bir ölçüde cezalandırma yolunu tercih etmektedir. Teknik-hukuki anlamda cezanın çeşitli amaçları bulunmaktadır (Akyiğit, 2005, 7): Toplum düzenini korumak, bozma niyeti olanları caydırmak, bozanlara toplum adına yaptırım uygulamak ve nihayetinde toplum düzenini bozarak anormal tutum sergileyen kimseleri ıslah etmek.

Para cezası, bir hukuk kuralının ihlal edilmesi sonucunda belli bir miktar paranın Devlet Hazinesi'ne ödenmesidir (Songör, 2007).

5326 sayılı Kabahatler Kanunu'nun 16. maddesinde "İdari Yaptırımlar" başlığı altında yaptırım türleri sayılmış ve kabahatler karşılığında uygulanacak olan idari yaptırımların, idari para cezası ve idari tedbirlerden ibaret olduğu belirtilmiştir. İdari tedbirler, mülkiyetin kamuya geçirilmesi ve ilgili kanunlarda yer alan diğer tedbirlerdir. İdari para cezası ise, Kabahatler Kanun'un 22. maddesinde belirlenen yetkili makamlar tarafından verilen parasal nitelikte bir yaptırımdır (Songör, 2007).

B. Para Cezasının Çeşitleri

Para cezaları, konusuna, amacına, cezayı veren yargı organına göre çeşitli kategorilere ayrılmaktadır (Caniklioğlu ve Canbolat, 2004, 5). Cezayı veren ma-

* Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı İş Müfettişi

kam esas alınarak yapılan sınıflaya göre adli makamlar tarafından verilen cezalara adli para cezaları, idari makamlar tarafından verilen cezalara da idari para cezaları denilmektedir.

Para cezaları, kanunda miktarlarının belirlenmiş olmasına göre maktu ve nispi para cezası olarak ikiye ayrılmaktadır. Kanunda miktarı kesin olarak belirlenmiş para cezalarına maktu para cezası, cezanın miktarı kesin olarak belirlenmiş olmayıp da, fail tarafından elde edilen fayda veya verilen zarara orantılı olarak değişen para cezalarına da nispi para cezası denir (Caniklioğlu ve Canbolat, 2004, 5). Daha farklı sınıflamalar da söz konusudur; ancak, yazının konusu itibarıyla sadece yukarıdaki ayrımlara yer verilmiştir.

4857 sayılı İş Kanunu'ndaki cezaların tamamı idari para cezası niteliğindedir.

III. İDARİ PARA CEZASI KONULARI

İş Kanununun "İdari Ceza Hükümleri" başlıklı "Sekizinci Bölüm"ünde düzenlenen para cezaları, Kanunun 98-108. maddelerinde hüküm altına alınmıştır. Madde başlıkları itibarıyla, 2007 yılı için uygulanacak ceza miktarları aşağıda sıralanmıştır. (4857 sayılı İş Kanunu, 10.6.2003 tarihinde yürürlüğe girmiştir. İdari para cezaları her yıl yılbaşından itibaren, tespit

ve ilan edilen yeniden değerlendirme oranında artırılmaktadır. Yeniden değerlendirme oranı 2004 yılı için % 28,5, 2005 yılı için % 11,2 ve 2006 yılı için %7,8 olarak belirlenmiş ve ceza miktarları bu oranlara göre artırılmıştır.)

A. İşyerini Bildirme

Yükümlülüğüne Aykırılık (4857/98)

İş Kanununun 3. maddesine göre bildirim yükümlülüğüne uymamanın cezası aynı Kanununun 98. maddesinde düzenlenmiştir. Buna göre, Kanunun 3'üncü maddesindeki işyerini bildirme yükümlülüğüne aykırı davranan işveren veya işveren vekiline çalıştırılan her işçi için para cezası öngörülmüştür. Başka bir ifadeyle, kanun işyerinin bildirilmemesi hâlinde uygulanacak para cezalarını, çalıştırılan işçi sayılarına bağlamıştır. Buna göre, bildirme yükümlülüğüne uymayan işveren ve işveren vekillerine çalıştırılan her işçi için 2007 yılında **83 YTL** para cezası uygulanacaktır.

Kanun, bu para cezasının kesinleşmesinden sonra bildirim yükümlülüğüne aykırılığın sürmesi hâlinde takip eden her ay için aynı miktar ceza uygulanacağını hükme bağlamıştır.

Kanunda para cezasının kesinleşmesinden bahsedildiğinden, idarî para cezasına itiraz edilmemiş olması veya itirazın ret edilmiş olması gereklidir. Bu bağlamda idarî para cezasının ödenmiş olmasının önemi bulunma-

maktadır. Başka bir ifadeyle, para cezasının ödenmesi, cezanın kesinleştiği anlamına gelmemektedir. Buna göre, idarî para cezasını kesinleşmesi, ancak yasal sürede itiraz edilmemesi veya itirazın ret edilmesi hâlinde mümkündür (Koç, 2004,162-168).

B. Genel Hükümlere Aykırılık (4857/99)

1. Eşit Davranma İlkesine Aykırı Davranmak (4857/5)

İş Kanunu'nun 99. maddesinin a fıkrasında "bu Kanunun, 5 inci maddesinde öngörülen ilke ve yükümlülüklerle aykırı davranan işveren veya işveren vekiline bu durumdaki her işçi için elli milyon lira para cezası verilir." hükmüne yer verilmiştir. Yeniden değerlendirme oranları ile 2007 yılında söz konusu ceza miktarı 83 YTL olarak uygulanacaktır.

2. Geçici İş İlişkinine İlişkin Hükümlere Aykırı Hareket Etmek (4857/7)

İş Kanunu'nun 99. maddesinin a fıkrasında "bu Kanunun, 7 inci maddesinde öngörülen ilke ve yükümlülüklerle aykırı davranan işveren veya işveren vekiline bu durumdaki her işçi için elli milyon lira para cezası verilir." hükmüne yer verilmiştir. Yeniden değerlendirme oranları ile 2007 yılı için söz konusu ceza miktarı 83 YTL olarak uygulanacaktır.

3. Çalışma Koşullarına İlişkin Belgeyi Vermemek (4857/8)

İş Kanunu'nun 99. maddesinin b fıkrasında "bu Kanunun, 8 inci maddenin son fıkrasındaki belgeyi işçiye vermeyen işveren veya işveren vekiline bu durumdaki her işçi için elli milyon lira para cezası verilir." hükmüne yer verilmiştir. Yeniden değerlendirme oranları ile 2007 yılı için söz konusu ceza miktarı 83 YTL olarak uygulanacaktır.

4. Çağrı Üzerine Çalışma Hükümlerine Aykırı Davranmak (4857/14)

İş Kanunu'nun 99. maddesinin b fıkrasında "bu Kanunun, 14 üncü maddede hükümlerine aykırı davranan işveren veya işveren vekiline bu durumdaki her işçi için elli milyon lira para cezası verilir." hükmüne yer verilmiştir. Yeniden değerlendirme oranları ile 2007 yılı için söz konusu ceza miktarı 83 YTL olarak uygulanacaktır.

5. İşten Ayrılan İşçiye Çalışma Belgesi Vermemek; Belgeye Gerçeğe Aykırı Bilgi Yazmak (4857/28)

İş Kanunu'nun 99. maddesinin c fıkrasında "bu Kanunun, 28 inci maddesine aykırı olarak çalışma belgesine düzenleme yükümlülüğüne aykırı davranan veya bu belgeye gerçeğe aykırı bilgi yazan işveren veya işveren vekili-

line bu durumdaki her işçi için elli milyon lira para cezası verilir.” hükmüne yer verilmiştir. Yeniden değerlendirme oranları ile 2007 yılı için söz konusu ceza miktarı 83 YTL olarak uygulanacaktır.

C. Toplu İşçi Çıkarma İle İlgili Hükümlere Aykırılık (4857/100)

İş Kanunu’nun 100 maddesinde “Bu Kanunun 29 uncu maddesindeki hükümlere aykırı olarak işçi çıkararak işveren veya işveren vekiline isten çıkardığı her işçi için ikiyüz milyon lira para cezası verilir.” hükmüne yer verilmiştir. Yeniden değerlendirme oranları ile 2007 yılı için söz konusu ceza miktarı 336 YTL olarak uygulanacaktır.

D. Özürlü ve Eski Hükümlü Çalıştırma Zorunluluğuna Aykırılık (4857/101)

İş Kanunu’nun 101 maddesinde “bu Kanunun 30 uncu maddesindeki hükümlere aykırı olarak özürlü ve eski hükümlü çalıştırmayan işveren veya işveren vekiline çalıştırmadığı her özürlü ve eski hükümlü ve çalıştırmadığı her ay için yediyüzelli milyon lira para cezası verilir.” hükmüne yer verilmiştir. Yeniden değerlendirme oranları ile 2007 yılı için söz konusu ceza miktarı 1.266 YTL olarak uygulanacaktır.

Kamu kuruluşları da bu para cezasından hiçbir şekilde muaf tutulmayacaktır.

E. Ücret İle İlgili Hükümlere Aykırılık (4857/102)

1. Ücreti Süresi İçinde Kasten Ödememek Veya Eksik Ödemek (4857/32)

İş Kanunu’nun 102 maddesinin a fıkrasında “32 nci maddesinde belirtilen ücret ile işçinin bu Kanundan veya toplu iş sözleşmesinden veya iş sözleşmesinden doğan ücretini süresi içinde kasden ödemeyen veya eksik ödeyen işveren veya işveren vekiline bu durumda olan her işçi ve her ay için yüz milyon lira para cezası verilir.” hükmüne yer verilmiştir. Yeniden değerlendirme oranları ile 2007 yılı için söz konusu ceza miktarı her işçi ve her ay için 167 YTL olarak uygulanacaktır.

2. Ücrete İlişkin Hesap Pusulası Düzenlememek (4857/37)

İş Kanunu’nun 102 maddesinin b fıkrasında “37 nci maddesine aykırı olarak ücrete ilişkin hesap pusulası düzenlemeyen işveren veya işveren vekiline iki yüz milyon lira para cezası verilir.” hükmüne yer verilmiştir. Yeniden değerlendirme oranları ile 2007 yılı için söz konusu ceza miktarı **336 YTL** olarak uygulanacaktır.

3. İşçi Ücretlerinden Kanuna Aykırı Ücret Kesme Cezası Vermek veya Yaptığı Ücret Kesintisinin Sebebini Ve Hesabını Bildirmemek (4857/38)

İş Kanunu'nun 102 maddesinin b fıkrasında "işçi ücretlerinden 38 inci maddeye aykırı olarak ücret kesme cezası veren veya yaptığı ücret kesintisinin sebebini ve hesabını bildirmeyen işveren veya işveren vekiline iki yüz milyon lira para cezası verilir." hükmüne yer verilmiştir. Yeniden değerlendirme oranları ile 2007 yılı için söz konusu ceza miktarı 336 YTL olarak uygulanacaktır.

4. Asgari Ücreti İşçiye Ödememek Veya Noksan Ödemek (4857/39)

İş Kanunu'nun 102 maddesinin a fıkrasında "39 uncu maddesinde belirtilen komisyonun belirlediği asgari ücreti işçiye ödemeyen veya noksan ödeyen işveren veya işveren vekiline bu durumda olan her işçi ve her ay için yüz milyon lira para cezası verilir." hükmüne yer verilmiştir. Yeniden değerlendirme oranları ile 2007 yılı için söz konusu ceza miktarı her işçi ve her ay için 167 YTL olarak uygulanacaktır.

5. Fazla Çalışma Ücretini Ödememek; İşçiye Hak Ettiği Serbest Zamanı Altı Ay İçinde Vermemek; İşçinin Onayını Almadan Fazla Çalışma Yaptırmak (4857/41).

İş Kanunu'nun 102 maddesinin c fıkrasında "41 inci maddesinde belirtilen fazla çalışmalara ilişkin ücreti ödemeyen, işçiye hak ettiği serbest zamanı altı ay zarfında kullandırmayan, fazla saatlerde yapılacak çalışmalar için işçinin onayını almayan işveren veya işveren vekiline, bu durumda olan her işçi için yüz milyon lira para cezası verilir." hükmüne yer verilmiştir. Yeniden değerlendirme oranları ile 2007 yılı için söz konusu ceza miktarı 167 YTL olarak uygulanacaktır.

6. Yüzde İle İlgili Belgeyi Temsilciye Vermemek (4857/52)

İş Kanunu'nun 102 maddesinin b fıkrasında "52 nci maddedeki belgeyi vermeyen işveren veya işveren vekiline ikiyüz milyon lira para cezası verilir." hükmüne yer verilmiştir. Yeniden değerlendirme oranları ile 2007 yılı için söz konusu ceza miktarı **336 YTL** olarak uygulanacaktır.

F. Yıllık Ücretli İzin Hükümlerine Aykırılık (4857/103)**1. Yıllık Ücretli İzni, İş Kanununa Aykırı Olarak Bölmek (4857/56)**

İş Kanunu'nun 103 maddesinde "yıllık ücretli izni bu Kanunun 56 ncı maddesine aykırı olarak bölen işveren veya işveren vekiline bu durumda olan her işçi için yüz milyon lira para cezası verilir." hükmüne yer verilmiştir. Yeniden değerlendirme oranları ile 2007 yılı için söz konusu ceza miktarı her işçi için **167 YTL** olarak uygulanacaktır.

2. İzin Ücretini Kanuna Aykırı Olarak Veya Eksik Ödemek (4857/57)

İş Kanunu'nun 103 maddesinde "izin ücretini 57 nci maddenin üç ve dördüncü fıkralarında belirtilen usule aykırı olarak ödeyen veya eksik ödeyen işveren veya işveren vekiline bu durumda olan her işçi için yüz milyon lira para cezası verilir." hükmüne yer verilmiştir. Yeniden değerlendirme oranları ile 2007 yılı için söz konusu ceza miktarı her işçi için **167 YTL** olarak uygulanacaktır.

3. Hak Edilmiş İzni Kullanmadan İş Sözleşmesinin Sona Ermesi Halinde, Bu İzne Ait Ücreti Ödememek (5857/59)

İş Kanunu'nun 103 maddesinde "59 uncu maddedeki hak edilmiş izni kul-

lanmadan iş sözleşmesinin sona ermesi halinde bu izne ait ücreti ödemeyen işveren veya işveren vekiline bu durumda olan her işçi için yüz milyon lira para cezası verilir." hükmüne yer verilmiştir. Yeniden değerlendirme oranları ile 2007 yılı için söz konusu ceza miktarı her işçi için **167 YTL** olarak uygulanacaktır.

4. Yıllık İzin Yönetmeliğinin Esas Ve Usullerine Aykırı Olarak İzin Kullandırmamak Veya Eksik Kullandırmak (4857/60).

İş Kanunu'nun 103 maddesinde "60 ıncı maddede belirtilen yönetmeliğin esas ve usullerine aykırı olarak izin kullandırmayan veya eksik kullandıran işveren veya işveren vekiline bu durumda olan her işçi için yüz milyon lira para cezası verilir." hükmüne yer verilmiştir. Yeniden değerlendirme oranları ile 2007 yılı için söz konusu ceza miktarı her işçi için **167 YTL** olarak uygulanacaktır.

G. İşin Düzenlenmesine İlişkin Hükümlere Aykırılık (4857/104)**1. Çalışma Sürelerine Ve Buna İlişkin Yönetmelik Hükümlerine Aykırı Olarak İşçilerini Çalıştırmak (4857/63)**

İş Kanunu'nun 104 maddesinde "Bu Kanunun 63 üncü maddesinde ve bu maddede belirtilen yönetmelikte belirlenen çalışma sürelerine aykırı ola-

rak işçilerini çalıştıran işveren veya işveren vekiline beşyüz milyon lira para cezası verilir.” hükmüne yer verilmiştir. Yeniden değerlendirme oranları ile 2007 yılı için söz konusu ceza miktarı **844 YTL** olarak uygulanacaktır.

2. Telafi Çalışması Usullerine Uymamak (4857/64)

İş Kanunu’nun 104 maddesinde “64 üncü maddede öngörülen hükümlere aykırı davranan işveren veya işveren vekiline bu durumda olan her işçi için yüz milyon lira para cezası verilir.” hükmüne yer verilmiştir. Yeniden değerlendirme oranları ile 2007 yılı için söz konusu ceza miktarı her işçi için **167 YTL** olarak uygulanacaktır.

3. Kısa Çalışma Ve Kısa Çalışma Ödeneği Düzenlemelerine Uymamak (4857/65)

İş Kanunu’nun 104 maddesinde “65 inci maddede öngörülen hükümlere aykırı davranan işveren veya işveren vekiline bu durumda olan her işçi için yüz milyon lira para cezası verilir. hükmüne yer verilmiştir. Yeniden değerlendirme oranları ile 2007 yılı için söz konusu ceza miktarı her işçi için **167 YTL** olarak uygulanacaktır.

4. Ara Dinlenmelerini İş Kanununa Uygun Olarak Uygulamamak (4857/68)

İş Kanunu’nun 104 maddesinde “Ka-

nunun 68 inci maddesindeki ara dinlenmelerini bu maddeye göre uygulamayan işveren veya işveren vekiline beşyüz milyon lira para cezası verilir.” hükmüne yer verilmiştir. Yeniden değerlendirme oranları ile 2007 yılı için söz konusu ceza miktarı **844 YTL** olarak uygulanacaktır.

5. İşçileri Geceleri Yedibuçuk Saatten Fazla Çalıştırmak; Gece Ve Gündüz Postalarını Değiştirmemek (4857/69)

İş Kanunu’nun 104 maddesinde “Kanunun işçileri 69 uncu maddesine aykırı olarak geceleri yedibuçuk saatten fazla çalıştıran; gece ve gündüz postalarını değiştirmeyen işveren veya işveren vekiline beşyüz milyon lira para cezası verilir.” hükmüne yer verilmiştir. Yeniden değerlendirme oranları ile 2007 yılı için söz konusu ceza miktarı **844 YTL** olarak uygulanacaktır.

6. Çalıştırma Yaşına ve Çocukları Çalıştırma Yasasına Aykırı Davranmak (4857/71)

İş Kanunu’nun 104 maddesinde “Kanunun 71 inci maddesi hükmüne aykırı hareket eden işveren veya işveren vekiline beşyüz milyon lira para cezası verilir.” hükmüne yer verilmiştir. Yeniden değerlendirme oranları ile 2007 yılı için söz konusu ceza miktarı **844 YTL** olarak uygulanacaktır.

**7. Yer ve Sualtında Çalıştırma
Yasağına Aykırı Olarak, Buralarda
Onsekiz Yaşını Doldurmamış
Erkek Ve Her Yaştaki Kadınları
Çalıştırmak (4857/72)**

İş Kanunu'nun 104 maddesinde "Kanunun 72 nci maddesi hükümlerine aykırı olarak bu maddede belirtilen yerlerde onsekiz yaşını doldurmamış erkek çocukları ve gençleri ve her yaştaki kadınları çalıştıran işveren veya işveren vekiline beşyüz milyon lira para cezası verilir." hükmüne yer verilmiştir. Yeniden değerlendirme oranları ile 2007 yılı için söz konusu ceza miktarı **844 YTL** olarak uygulanacaktır.

**8. Sanayiye Ait İşlerde, 18 Yaşını
Doldurmamış Çocuk Ve
Genç İşçileri Gece Çalıştırmak;
İlgili Yönetmelik Hükümlerine
Aykırı Hareket Etmek (4857/73)**

İş Kanunu'nun 104 maddesinde "Kanunun 73 üncü maddesine aykırı olarak çocuk ve genç işçileri gece çalıştıran veya aynı maddede anılan yönetmelik hükümlerine aykırı hareket eden işveren veya işveren vekiline beşyüz milyon lira para cezası verilir." hükmüne yer verilmiştir. Yeniden değerlendirme oranları ile 2007 yılı için söz konusu ceza miktarı **844 YTL** olarak uygulanacaktır.

**9. Doğumdan Önceki Ve Sonraki
Sürelerde Gebe Veya Doğum
Yapmış Kadınları Çalıştırmak
Veya Ücretsiz İzin Vermemek
(4857/74)**

İş Kanunu'nun 104 maddesinde "Kanunun 74 üncü maddesindeki hükme aykırı olarak doğumdan önceki ve sonraki sürelerde gebe veya doğum yapmış kadınları çalıştıran veya ücretsiz izin vermeyen işveren veya işveren vekiline beşyüz milyon lira para cezası verilir." hükmüne yer verilmiştir. Yeniden değerlendirme oranları ile 2007 yılı için söz konusu ceza miktarı **844 YTL** olarak uygulanacaktır.

**10. İşçi Özlük Dosyalarını
Düzenlememek (4857/75)**

İş Kanunu'nun 104 maddesinde "Kanunun 75 inci maddesindeki işçi özlük dosyalarını düzenlemeyen işveren veya işveren vekiline beşyüz milyon lira para cezası verilir." hükmüne yer verilmiştir. Yeniden değerlendirme oranları ile 2007 yılı için söz konusu ceza miktarı **844 YTL** olarak uygulanacaktır.

**11. Çalışma Sürelerine İlişkin
Yönetmelik Hükümlerine
Uymamak (4857/76)**

İş Kanunu'nun 104 maddesinde "Kanunun 76 ncı maddesinde belirtilen yönetmelik hükümlerine uymayan işveren veya işveren vekiline beşyüz

milyon lira para cezası verilir.” hükmüne yer verilmiştir. Yeniden değerlendirme oranları ile 2007 yılı için söz konusu ceza miktarı **844 YTL** olarak uygulanacaktır.

H. İş Sağlığı ve Güvenliği İle İlgili Hükümlere Aykırılık (4857/105)

1. İş Sağlığı Ve Güvenliği Hükümlerine Aykırı Davranmak (4857/77)

İş Kanunu'nun 105 maddesinde “Kanunun 77 nci maddesi hükmüne aykırı hareket eden işveren veya işveren vekiline beşyüzer milyon lira para cezası verilir.” hükmüne yer verilmiştir. Yeniden değerlendirme oranları ile 2007 yılı için söz konusu ceza miktarı **844 YTL** olarak uygulanacaktır.

2. İş Sağlığı Ve Güvenliği Tüzük Ve Yönetmeliklerine Uymamak (4857/78-1)

İş Kanunu'nun 105 maddesinde “Kanunun 78 inci maddesinin birinci fıkrasında belirtilen tüzük ve yönetmeliklerdeki hükümlere uymayan işveren veya işveren vekiline alınmayan her iş sağlığı ve güvenliği önlemi için elli milyon lira para cezası verilir.” hükmüne yer verilmiştir. Yeniden değerlendirme oranları ile 2007 yılı için söz konusu ceza miktarı her iş sağlığı ve güvenliği önlemi için **83 YTL** olarak uygulanacaktır

Alınmayan önlemler oranında izleyen her ay için aynı miktar para cezası uygulanır.

3. Kurma İzni Ve İşletme Belgesi Almadan İşyeri Açmak (4857/78-2)

İş Kanunu'nun 105 maddesinde “Kanunun 78 inci maddenin ikinci fıkrasına aykırı olarak kurma izni ve işletme belgesi almadan bir işyeri açan işveren veya işveren vekiline beşyüzer milyon lira para cezası verilir.” hükmüne yer verilmiştir. Yeniden değerlendirme oranları ile 2007 yılı için söz konusu ceza miktarı **844 YTL** olarak uygulanacaktır.

4. Faaliyeti Durdurulan İş İzin Almadan Devam Ettirmek, Kapatılan İşyerlerini İzinsiz Açmak (4857/79)

İş Kanunu'nun 105 maddesinde “Kanunun 79 uncu maddesi hükmüne aykırı olarak faaliyeti durdurulan işi izin almadan devam ettiren, kapatılan işyerlerini izinsiz açan işveren veya işveren vekiline beşyüzer milyon lira para cezası verilir.” hükmüne yer verilmiştir. Yeniden değerlendirme oranları ile 2007 yılı için söz konusu ceza miktarı **844 YTL** olarak uygulanacaktır.

5. İş Sağlığı Ve Güvenliği Kurullarının Kurulması Ve Çalıştırılması İle İlgili Hükümlere Aykırı Davranmak; İş Sağlığı Ve Güvenliği Kurullarınca Alınan Kararları Uygulamamak (4857/80)

İş Kanunu'nun 105 maddesinde "Kanunun 80 inci maddesinde öngörülen iş sağlığı ve güvenliği kurullarının kurulması ve çalıştırılması ile ilgili hükümlere aykırı davranan; iş sağlığı ve güvenliği kurullarınca alınan kararları uygulamayan işveren veya işveren vekiline beşyüzer milyon lira para cezası verilir." hükmüne yer verilmiştir. Yeniden değerlendirme oranları ile 2007 yılı için söz konusu ceza miktarı **844 YTL** olarak uygulanacaktır.

6. İşyeri Hekimi Çalıştırma Ve İşyeri Sağlık Birimi Oluşturma Yükümlülüklerini Yerine Getirmemek (4857/81)

İş Kanunu'nun 105 maddesinde "Kanunun 81 inci maddesine aykırı olarak işyeri hekimi çalıştırma ve işyeri sağlık birimi oluşturma yükümlülüğünü yerine getirmeyen işveren veya işveren vekiline beşyüzer milyon lira para cezası verilir." hükmüne yer verilmiştir. Yeniden değerlendirme oranları ile 2007 yılı için söz konusu ceza miktarı **844 YTL** olarak uygulanacaktır.

7. İş Güvenliği İle Görevli Mühendis Veya Teknik Eleman Görevlendirme Yükümlülüğünü Yerine Getirmemek (4857/82)

İş Kanunu'nun 105 maddesinde "Kanunun 82 nci maddesine aykırı olarak iş güvenliği ile görevli mühendis veya teknik eleman görevlendirme yükümlülüğünü yerine getirmeyen işveren veya işveren vekiline beşyüzer milyon lira para cezası verilir." hükmüne yer verilmiştir. Yeniden değerlendirme oranları ile 2007 yılı için söz konusu ceza miktarı **844 YTL** olarak uygulanacaktır.

8. Ağır Ve Tehlikeli İşlerde, Onaltı Yaşından Küçükleri Çalıştırmak Veya İlgili Yönetmelikte Gösterilen Yaş Kayıtlarına Aykırı İşçi Çalıştırmak (4857/85)

İş Kanunu'nun 105 maddesinde "Kanunun 85 inci maddesine aykırı olarak ağır ve tehlikeli işlerde onaltı yaşından küçükleri çalıştıran veya aynı maddede belirtilen yönetmelikte gösterilen yaş kayıtlarına aykırı işçi çalıştıran işveren veya işveren vekiline beşyüz milyon lira para cezası verilir." hükmüne yer verilmiştir. Yeniden değerlendirme oranları ile 2007 yılı için söz konusu ceza miktarı **844 YTL** olarak uygulanacaktır.

9. Ağır Ve Tehlikeli İşlerde Çalışan İşçiler İçin Doktor Raporu Almamak (4857/86)

İş Kanunu'nun 105 maddesinde "Kanunun 86 ncı maddesi uyarınca işçilere doktor raporu almayan işveren veya işveren vekiline bu durumda olan her işçi için yüz milyon lira verilir." hükmüne yer verilmiştir. Yeniden değerlendirme oranları ile 2007 yılı için söz konusu ceza miktarı her işçi için 167 YTL olarak uygulanacaktır.

10. 18 Yaşından Küçük İşçiler İçin Doktor Raporu Almamak (4857/87)

İş Kanunu'nun 105 maddesinde "Kanunun 87 nci madde gereğince çocuklara doktor raporu almayan işveren veya işveren vekiline bu durumdaki her bir çocuk için yüz milyon lira para cezası verilir." hükmüne yer verilmiştir. Yeniden değerlendirme oranları ile 2007 yılı için söz konusu ceza miktarı her çocuk işçi için 167 YTL olarak uygulanacaktır.

11. Gebe veya Emzikli Kadınlar Hakkındaki Yönetmelik Hükümlerine Uymamak (4857/88)

İş Kanunu'nun 105 maddesinde "Kanunun 88 inci maddelerinde öngörü-

len yönetmeliklerde gösterilen şartlara ve usullere uymayan işveren veya işveren vekiline beşyüz milyon lira para cezası verilir." hükmüne yer verilmiştir. Yeniden değerlendirme oranları ile 2007 yılı için söz konusu ceza miktarı **844 YTL** olarak uygulanacaktır.

12. İş Sağlığı ve Güvenliği Yönetmeliklerine Aykırı Davranmak (4857/89).

İş Kanunu'nun 105 maddesinde "Bu Kanunun 89 uncu maddelerinde öngörülen yönetmeliklerde gösterilen şartlara ve usullere uymayan işveren veya işveren vekiline beşyüz milyon lira para cezası verilir." hükmüne yer verilmiştir. Yeniden değerlendirme oranları ile 2007 yılı için söz konusu ceza miktarı **844 YTL** olarak uygulanacaktır.

I. İş ve İşçi Bulma Hükümlerine Aykırılık (4857/106)

İş Kanunu'nun 105. maddesinde "Kanunun 90 ıncı maddesinde öngörülen izni almadan faaliyet gösteren işverene bir milyar lira para cezası verilir." hükmüne yer verilmiştir. Yeniden değerlendirme oranları ile 2007 yılı için söz konusu ceza miktarı **1.689 YTL** olarak uygulanacaktır.

J. İş Hayatının Denetim ve Teftişi İle İlgili Hükümlere Aykırılık (4857/107)

1. Teftiş Sırasında Davete Gelmemek; Belge, Bilgi Ve İfade Vermemek, İş Müfettişlerinin Görevlerini İfa Ederken Bu Yöndeki Emir Ve İsteklerini Yerine Getirmemek (4857/92-2)

İş Kanunu'nun 107 maddesinin a fıkrasındaki "Bu Kanunun; 92 nci maddesinin ikinci fıkrasındaki teftiş ve denetleme sırasında işverenler, işçiler ve bu işle ilgili görülen başka kişiler izleme, denetleme ve teftişle görevli iş müfettişleri tarafından çağrıldıkları zaman gelmek, ifade ve bilgi vermek, gerekli olan belge ve delilleri getirip göstermek ve vermek ve 92. maddenin birinci fıkrasında yazılı görevlerini yapmak için kendilerine her çeşit kolaylığı göstermek ve bu yoldaki emir ve isteklerini geciktirmeksizin yerine getirmekle yükümlüdürler." düzenlemesine aykırı davranan işveren veya işveren vekiline beş milyar lira para cezası verilir." hükmüne yer verilmiştir. Yeniden değerlendirme oranları ile 2007 yılı için söz konusu ceza miktarı **8.455 YTL** olarak uygulanacaktır.

2. İşverence İfade Verenlere Telkinde Bulunmak, Zorlamak veya İşçilerin İlgili Makamlara Başvurmaları, Haber ve İfade Vermeleri Üzerine, Bunlara Kötü Davranmak (4857/96).

İş Kanunu'nun 107 maddesinin b fıkrasındaki "Kanunun 96 ncı maddesindeki iş denetimi ve teftişine yetkili iş müfettişleri tarafından ifade ve bilgilerine başvurulmuş işçilere, işverenlerin gerek doğrudan doğruya ve gerek dolayısıyla telkinlerde bulunmaları, işçileri gerçeği saklamaya yahut değiştirmeye sevk veya herhangi bir suretle zorlamaları veyahut işçilerin ilgili makamlara başvurmaları, haber ve ifade vermeleri üzerine, bunlara karşı kötü davranışlarda bulunmaları yasaktır." düzenlenmesine uymayan işveren veya işveren vekiline beş milyar lira para cezası verilir." hükmüne yer verilmiştir. Yeniden değerlendirme oranları ile 2007 yılı için söz konusu ceza miktarı **8.455 YTL** olarak uygulanacaktır.

3. İş Müfettişlerinin İş Kanundan Veya Diğer Kanunlardan Doğan Her Çeşit Teftiş, Denetleme Yetki ve Görevleri Gereğince Görevlerinin Yerine Getirilmesi Sırasında, Görevlerini Yapma ve Sonuçlandırmaya Engel Olmak (4857/107)

İş Kanunu'nun 107 maddesinde "İş müfettişlerinin bu Kanundan veya diğer kanunlardan doğan her çeşit teftiş, denetleme yetki ve görevleri gereğince görevlerinin yerine getirilmesi sırasında, görevlerini yapma ve sonuçlandırmaya engel olan kimselere eylem başka bir suç oluşturursa dahi ayrıca beş milyar lira para cezası verilir." hükmüne yer verilmiştir. Yeniden değerlendirme oranları ile 2007 yılı için söz konusu ceza miktarı **8.455 YTL** olarak uygulanacaktır.

IV. İDARİ PARA CEZALARININ UYGULANMASI

İdari para cezalarının nasıl uygulanacağına ilişkin düzenleme, 4857 sayılı İş Kanununun 108. maddesinde getirilmiştir. Uygulamayla ilgili başlıca hususlar şunlardır:

A. İdari Para Cezasını Uygulayacak Kişi

İş Kanununda öngörülen idari nitelikteki para cezaları gerekçesi belirtilmek suretiyle Çalışma ve Sosyal Gü-

venlik Bakanlığı Bölge Müdürünce verilir. Kanunda yazılı olan idari para cezaları o yerin Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı Bölge Müdürü tarafından verilir.

B. İdari Para Cezasının Muhataba Tebliği

Verilen idari para cezalarına dair kararlar, ilgililere 11.2.1959 tarihli ve 7201 sayılı Tebligat Kanunu hükümlerine göre tebliğ edilir. İdari para cezasının muhatabı, işveren veya işveren vekilidir. Kanun cezanın işveren veya işveren vekilinin her ikisinden birinin muhatap alınabilmesine imkân tanımıştır. Bunun İş Kanunundaki istisnai hali, "iş ve işçi bulma hükümlerine aykırılık" başlıklı, 106. maddesinde yer almaktadır. Bu madde 4857 sayılı İş Kanununun 90. maddesi gereğince, özel istihdam bürosu kurabilmek için gerekli izni almadan, iş ve işçi bulmaya aracılık etmenin yaptırımını düzenlemiştir. Burada, cezaya konu olan olayın niteliği, sadece işverenin sorumlu olabileceği bir hal olduğundan, "işveren vekili" şeklinde bir ihtimale yer verilmeden işveren sorumlu tutulmuştur. (Çukur,2005, 168-175).

C. İdari Para Cezalarına İtiraz

1. İtiraz Süresi

İş Kanununun 108. Maddesinde, cezalara karşı tebliğ tarihinden itibaren

en geç yedi gün içinde yetkili idare mahkemesinde itiraz edilebileceği hüküm altına alınmıştır.

İdari para cezalarının verilmesi işlemi idari bir tasarruf olduğundan, itirazın yetkili idare mahkemesine yapılması kanunda belirtilmiştir. Yetkili idare mahkemesi, 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanununun 32. Maddesine göre, yetkili idare mahkemesi, dava konusu olan idari işlemi veya idari sözleşmeyi yapan idari merciin bulunduğu yerdeki idare mahkemesidir.

2. İtirazın Sonucu

İdari para cezaları, 21.7.1953 tarihli ve 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsili Usulü Hakkında Kanun hükümlerine göre tahsil olunmaktadır.

4857 sayılı İş Kanununun 108. maddesine göre, idarece verilen cezanın yerine getirilmesini durdurmaz. İtiraz, zaruret görülmeyen hallerde evrak üzerinden inceleme yapılarak en kısa sürede sonuçlandırılmalıdır. İtiraz üzerine idare mahkemesinin verdiği karar kesindir. Temyiz yolu kapalıdır.

V. SONUÇ

4857 Sayılı İş Kanununda yer alan idari para cezalarına itiraz zamanla değişmiştir. Özetle,

1) 10.06.2003 -31.05.2005 dönemimde idari para cezalarına karşı İş Kanunu'nun 108 maddesine göre, tebliğ tarihinden itibaren en geç yedi gün içinde yetkili idare mahkemesine itiraz öngörülmüştü.

2) 01.06.2005-18.12.2006 dönemimde idari para cezalarına karşı, Kabahatler Kanunu'nun 27. maddesine göre, kararın tebliği tarihinden itibaren en geç onbeş gün içinde, sulh ceza mahkemesine başvuru öngörülmüştü.

3) 19.12.2006 tarihi itibarıyla idari para cezalarına karşı İş Kanunu'nun 108 maddesine göre, tebliğ tarihinden itibaren en geç yedi gün içinde yetkili idare mahkemesine itiraz edilebilecektir.

KAYNAKÇA

Akyiğit, Ercan. (2005), İdari Para Cezaları 4857 Sayılı İş Kanunu'nda İdari Para Cezaları, (İşK.98-108), **Çimento İşveren**, Eylül

Caniklioğlu, Nurşen ve Canbolat, Talat. (2004), **4857 Sayılı İş Kanununda Para Cezasına Bağlanan Yükümlülükler Ve Bu Para Cezalarının Özellikleri**, Kamu-İş; C:7, S: 3/2004

Çukur, Mürsel. (2005), İş Kanununda İdari Para Cezaları, **Vergici ve Muhasebeciyle Diyalog**, Sayı:202, Şubat.

Koç, Muzaffer. (2004), 4857 Sayılı İş Kanunu'na Göre İşyeri Bildirimi, **Vergici ve Muhasebeciyle Diyalog** Sayı:196, Ağustos.

Songör, Ayla. (2007), Kabahatler Kanunu Çerçevesinde Para Cezaları, **Yaklaşım Dergisi**, Nisan, Sayı:172, <http://www.yaklasim.com/mevzuat/dergi/makaleler/2007049112.htm> (10.09.2007)